

КОНВЕНЦІЯ РАДИ ЄВРОПИ ПРО ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ СТОСОВНО ЖІНОК І ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ТА БОРТЬБУ ІЗ ЦИМИ ЯВИЩАМИ: ЗНАЧЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

COUNCIL OF EUROPE CONVENTION ON PREVENING AND COMBATING VIOLENCE AGAINST WOMEN AND DOMESTIC VIOLENCE: SIGNIFICANCE AND IMPLEMENTATION IN UKRAINE

Сіваш А.А., студентка III курсу факультету юстиції
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Шерстюк К.Д., студентка III курсу факультету юстиції
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

З середини XX сторіччя права людини знаходилися в центрі уваги світового співтовариства. В цей період розвитку міжнародного права на універсальному та регіональному рівнях приймаються угоди, метою яких є захист як універсальних, так і спеціальних прав людини. Сутність останніх полягає в забезпеченні правовими засобами умов, за яких усі могли б рівною мірою повноцінно користуватися універсальними правами та свободами. Такого спеціального захисту зокрема потребують жінки.

Одним із таких важливих регіональних актів, спрямованих на всебічний захист прав жінок, є Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (далі – Стамбульська конвенція), яку Україна ратифікувала у червні поточного року. Ратифікація цього документу – це суттєвий крок на шляху захисту прав жінок в Україні і важливе міжнародне зобов'язання України на шляху до ЄС.

В статті визначаються негативні і позитивні зобов'язання держав, які ратифікували Стамбульську Конвенцію. Описуються етапи на шляху до ратифікації Конвенції в Україні та розглядаються питання актуальності проблеми гендерного насильства в Україні. Приводяться актуальні статистичні дані з огляду на нагальні, в рамках теми, проблеми. Розглядаються необхідні кроки щодо реалізації позитивних зобов'язань держави за Конвенцією на шляху до подолання проблеми насильства над жінками. Аналізуються підстави критики Конвенції, з огляду на досвід Туреччини та низки країн Центральної та Східної Європи; питання відсутності довіри до правоохоронних органів та важливість соціальних мереж, у якості джерела висвітлення масштабів сексуального насильства, зокрема в контексті руху #MeToo проти сексуального насильства та сексуальних домагань. В статті визначаються проблемні аспекти приведення норм національного законодавства у відповідність до положень даного міжнародного акту. Розглядаються окремі питання кваліфікації діянь, зокрема розмежування зґвалтування та примушування особи без її добровільної згоди до здійснення акту сексуального характеру з іншою особою за Кримінальним кодексом України.

Ключові слова: Стамбульська конвенція, права людини, права жінок, гендерне насильство, побутове насильство, сексуальне насильство, гендерні ролі.

Since the middle of the twentieth century, human rights have been at the centre of the world's attention. During this period of development of international law, agreements have been adopted at the universal and regional levels to protect both universal and special human rights. The essence of the latter is to provide a legal framework in which all can fully enjoy universal rights and freedoms. Women in particular need such special protection.

The Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (hereinafter referred to as the Istanbul Convention) is one such important regional instrument for the full protection of women's rights which Ukraine ratified last June. The ratification of this document is a significant step in the protection of women's rights in Ukraine and an important international obligation of Ukraine on the way to the EU.

The article defines the negative and positive obligations of States that have ratified the Istanbul Convention. The stages of ratification of the Convention in Ukraine are described and issues of relevance of the problem of gender-based violence in Ukraine are discussed. Relevant statistical data are provided taking into account the pressing problems within the topic. Consideration is being given to the necessary steps to give effect to the positive obligations of the State under the Convention in addressing violence against women. The basis of criticism of the Convention is analysed, taking into account the experience of Turkey and several countries in Central and Eastern Europe; the lack of trust in law enforcement authorities and the importance of social media as a source of reporting on sexual violence, particularly in the context of the #MeToo movement against sexual violence and sexual harassment is analysed. The article identifies problematic aspects of bringing national legislation into line with the provisions of this international instrument. Consideration is being given to specific issues relating to the characterization of acts, in particular the distinction between rape and coercion of a person without his or her free consent to an act of a sexual nature with another person under the Criminal Code of Ukraine.

Key words: Istanbul Convention, human rights, women's rights, gender violence, domestic violence, sexual violence, gender roles.

Вступ. Загальна декларація прав людини (далі – Декларація), прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року, як основоположний документ у сфері прав та свобод людини, у статті 2 закріплює: «Кожна людина повинна мати всі права і всі свободи, проголошені цією Декларацією, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового, станового або іншого становища». Згідно зі статтею 5 цієї ж Декларації ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання [1]. Поряд з основоположними міжнародними договорами, міжнародна спільнота

прагне виробити спеціальні універсальні та регіональні норми та механізми спрямовані на запобігання, виявлення та реагування на різноманітні прояви саме гендерно обумовленого насильства. На конституційному рівні та в національному законодавстві держав формуються норми щодо забезпечення рівних прав та можливостей для чоловіків та жінок, а також щодо захисту від проявів насильства за ознакою статі та домашнього насильства. Україна є однією з перших країн світу, яка внесла до своєї Конституції норму про рівність прав жінки і чоловіка (стаття 24 Основного Закону) [2]. Поряд із цим, з метою реалізації конституційного обов'язку держави щодо утвердження і забезпечення прав і свобод людини, в Україні розроблено низку законодавчих актів, зокрема таких як Закон України «Про

забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» [3], «Про запобігання та протидії домашньому насильству» [4].

Актуальність досліджуваної теми. Насильство щодо жінок є структурним та глобальним явищем, яке не знає соціальних, економічних чи національних кордонів. Воно є серйозним порушенням прав людини, яке часто залишається безкарним. Щодня в Європі жінки зазнають психологічного та фізичного насильства у той час, коли вони нібито перебувають у безпеці у себе вдома. Домашнє насильство є однією з самих поширених форм насильства, що зачіпає головним чином жінок, однак не оминає також і чоловіків, дітей та людей похилого віку. Лише невелика кількість винних у таких злочинах постають перед судом і ще менше бувають засуджені [5].

Саме такі грубі порушення прав та свобод, що гарантуються низкою основоположних міжнародних актів, зумовлюють критичну необхідність реагування міжнародної спільноти та вироблення універсальних засобів запобігання та протидії гендерно обумовленим насильницьким явищам. При цьому важливим та актуальним є не суто наявність таких засобів, а їх практичність – дієва реалізація та позитивний вплив – зведення показників окресленої проблеми до мінімуму шляхом забезпечення захищеності потерпілих осіб та, що було б вкрай втішним, викорінення таких випадків. Поряд із цим надзвичайно актуальним це питання є з огляду на ратифікацію Україною 20 червня 2022 року Конвенції про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. Ратифікація цього документу – це суттєвий крок на шляху захисту прав жінок в Україні і важливе міжнародне зобов'язання України на шляху до ЄС. Ратифікація цієї Конвенції є реалізацією пункту 22 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами членами, з іншої сторони [6].

Метою статті є аналіз та висвітлення основних ідей та засад Конвенції про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, її вплив на права та свободи людини в контексті поширення проблеми фізичного та/або іншого насильства щодо жінок, та реалізація її положень в національному законодавстві України.

Виклад основного матеріалу. Приклади насильства щодо жінок нескінченні, а кількість його жертв незлічenna. Національні та європейські дослідження, а також проведені просвітницькі кампанії показали, наскільки широко поширене побутове та сексуальне насильство.

З урахуванням своєї провідної ролі у справі захисту прав людини Рада Європи прийняла Конвенцію про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (відома як Стамбульська конвенція) [7]. Стамбульська конвенція якраз є тим універсальним засобом та широко визнаним правовим інструментом щодо запобігання та боротьби з насильством щодо жінок та домашнім насильством, які розглядаються як порушення прав людини. З моменту відкриття для підписання у 2011 році, Конвенція отримала серйозну підтримку на багатьох рівнях, починаючи з національних та місцевих органів влади в державах та закінчуючи провідними міжнародними громадськими та правозахисними організаціями. Поряд із цим Конвенція не залишилася поза увагою організації громадянського суспільства, засобів масової інформації та наукових кіл. Через три роки, 1 серпня 2014 року, вона набула чинності після 10-ї ратифікації. Відтоді всі уряди, які ратифікували цю угоду, пов'язані її зобов'язаннями.

Говорячи про зобов'язання держав, слід зазначити, що права людини часто формуються таким чином, що вимагають від держави утриматися від вчинення низки дій (негативні зобов'язання), зокрема: державні поса-

довці не повинні катувати чи дискримінувати окремих осіб, або необґрунтовано обмежувати їх право на свободу вираження думок. Відповідно, державні органи та інші особи, які діють від імені держави, повинні утримуватись від актів насильства щодо жінок. Але держава також має і позитивні зобов'язання. Цей аспект їхніх міжнародних зобов'язань є особливо важливим у контексті насильства щодо жінок та домашнього насильства, яке частіше здійснюється приватними особами, ніж представниками держави. У зв'язку з цим Стамбульська конвенція у статті 5 запроваджує стандарт «належної уваги», який полягає в тому, що сторони вживають необхідних законодавчих та інших заходів для забезпечення належної уваги до недопущення, розслідування, покарання та забезпечення компенсації стосовно актів насильства, які підпадають під сферу застосування цієї Конвенції та які вчинені недержавними учасниками [7].

У цьому контексті слід зазначити, що сприятливим ґрунтом для виникнення окресленого вкрай негативного явища – гендерно обумовленого насильства, включаючи домашнє насильство – є створення такого суспільства, де шкідливі установки, забобони, стереотипи та тенденційні в гендерному відношенні звичаї та традиції виправдовують або заохочують поведінку, яка ставить жінок у принижене становище. Тому Стамбульська конвенція вимагає від держав робити певні кроки з метою запобігання насильству, захисту потерпілих та судового переслідування винних за допомогою скоординованих заходів та стратегій.

Основними суб'єктами, на кого націлена захисна дія Стамбульської конвенції є жінки. Обумовлено це тим, що Конвенція спрямована на боротьбу з тими формами насильства, яким піддаються лише жінки у зв'язку зі своєю приналежністю до жіночої статі (наприклад, примусові операції на жіночих статевих органах чи аборти), або з якими жінки стикаються непропорційно частіше, ніж чоловіки (домашнє насильство, примусовий шлюб, примусова стерилізація, зґвалтування та інші форми сексуального насильства, сексуальні домагання або переслідування).

Учасникам Стамбульської конвенції рекомендується поширити її застосування на всіх, хто схильний до ризику домашнього насильства або страждає від нього, включаючи чоловіків, дітей та осіб похилого віку. Таким чином, визнається факт того, що чоловіки також піддаються деяким формам насильства, що охоплюються Стамбульською Конвенцією, хоча й рідше і, як правило, у менш серйозних формах [8].

Згідно з Конвенцією, використання терміну «гендер» має на меті визнати, наскільки сильно шкідливе ставлення та уявлення про «ролі» й поведінку, які очікуються від жінок у суспільстві, відіграють роль у збереженні насильства щодо жінок. Така термінологія не замінює біологічне визначення «статі», ані визначення «жінок» і «чоловіків», але має на меті підкреслити, наскільки нерівність, стереотипи та насильство походять не від біологічних відмінностей, а від шкідливих упереджень щодо жіночих атрибутів або «ролі», які обмежують їх свободу волі. Таким чином, Конвенція визначає викорінення насильства щодо жінок і домашнього насильства важливою складовою в просуванні рівності між жінками та чоловіками [9].

За змістом Конвенції виокремлюється низка форм окресленого виду насильства, яке карається відповідно до приписів кримінального закону (або винні мають бути притягнуті до інших передбачених видів та мір відповідальності). Зокрема, це: психологічне насильство; переслідування; фізичне насильство; сексуальне насильство (включаючи зґвалтування); примусовий шлюб; примусовий аборт; примусова стерилізація; сексуальні домагання.

Ще одним кроком у боротьбі з гендерним насильством є забезпечення цілодобової телефонної лінії довіри, притулку для захисту, а також юридичних та психологічних консультацій. Дослідження, проведене Організацією

з безпеки та співробітництва в Європі, показало, що лише 7% жінок у регіоні повідомили про домашнє насильство в поліцію [10]. Більшість жінок зізналися, що не знають, що робити, якщо зазнають насильства, і не знають про притулки чи місцеві служби, які пропонують допомогу.

Для моніторингу юридичних зобов'язань і виконання заходів її державами-членами Конвенцією був створений Незалежний експертний комітет під назвою «Механізм ГРЕВІО» (GREVIO – Експертна група Ради Європи з протидії насильству) під наглядом Європейського суду з прав людини. Це, у свою чергу, вимагатиме від держав, які ратифікували конвенцію, здійснити значні соціальні, правові та політичні зміни та взяти на себе юридичну відповідальність у випадках, якщо зобов'язання не будуть виконані.

На жаль, Стамбульська конвенція активно піддається критиці з боку консерваторів, навіть не дивлячись на те, що вона вже довела свою ефективність у низці країн, що ратифікували її. Яскравим прикладом стає Туреччина. У 2011 році Туреччина була першою країною, яка підписала Конвенцію, названу на честь її найбільшого міста, але 20 березня 2021 року президент Туреччини Реджеп Тайїп Ердоган оголосив про рішення Туреччини вийти зі Стамбульської конвенції. Раніше Стамбульська конвенція вже викликала бурхливі дебати в країнах Центральної та Східної Європи, серед яких Болгарія, Чехія, Угорщина, Литва, Латвія та Словаччина, які відмовилися ратифікувати юридично обов'язковий документ. Президент Туреччини пояснив вихід тим, що договір пропагує гомосексуалізм і, таким чином, загрожує турецьким сімейним цінностям, соціальним нормам і давнім традиціям. Таку саму лінію міркувань використовували уряди Польщі, Угорщини, Болгарії та Словаччини. Опір договору в цих країнах виникає через соціальні, культурні та релігійні аспекти. Консерватори стверджують, що Конвенція підриває традиційні сімейні цінності та намагається нав'язати «західну» ідеологію, запроваджуючи третю статтю і заохочуючи права ЛГБТК+.

Подібні ідеї виникають через формулювання Конвенцією терміна «гендер» як соціально визначених ролей і поведінки, які певне суспільство вважає прийнятними для чоловіків і жінок. У Конвенції немає згадок про третю статтю або права ЛГБТК+. Натомість вона запроваджує правові рамки побутового насильства як гендерну проблему, яка вирішується у контексті співвідношення сил між чоловіками та жінками. Таке гендерне розуміння насильства є особливо важливим для регіону Центральної та Східної Європи, оскільки жінки все ще намагаються протистояти патріархальним нормам і домінуванню чоловіків як у сім'ї, так і на роботі.

І хоча рішення Ердогана вийти з Конвенції було зустрінуто серйозною критикою з боку захисників прав жінок, політичних лідерів і широкої громадськості, це не змінило рішення Туреччини.

Говорячи про масштаби проблеми гендерного насильства, то вони дійсно вражають, адже перше глобальне дослідження у ЄС на цю тему WAVE REPORT 2015 виявило, що кожна третя жінка зазнала ту чи іншу форму фізичного та/або сексуального насильства з віку 15 років [11].

Через велику кількість установок та тиску гендерних «ролей» в суспільстві поширюється вивчена безпорадність. Синдром вивченої безпорадності виникає тоді, коли людина переживає стресову ситуацію або насильство протягом тривалого періоду часу. Через деякий час жертва приходиться до переконання, що ситуацію неможливо змінити, навіть якщо випаде така можливість. Це робить гендерне насильство в Центральній та Східній Європі соціально вкоріненою проблемою, оскільки багато жінок, які стали жертвами, сприймають насильство з боку партнера як норму в сім'ї.

Наприклад, одна третина жінок у Румунії та Болгарії вважають, що домашнє насильство є приватною справою, і її слід вирішувати в межах сім'ї. 58% респондентів опи-

тування в Чеській Республіці вважають, що згвалтування можна виправдати поведінкою жертви [12].

У 2017 році набув поширення рух під назвою #MeToo проти сексуального насильства та сексуальних домагань, що виник на тлі скандалу навколо кінопродюсера Гарві Вайнштейна. Використовуючи фразу «Я теж», жінки, що стали жертвами насильства, розповідали про пережитий ними досвід домагань, маркуючи відповідним тегом, що історія торкнулася і їх. Перша статистика, отримана в жовтні 2017 року, показала, що хештег #MeToo використовувався в соціальній мережі Twitter 825 000 разів. Поряд із цим, компанія Facebook зазначила, що менше ніж за 24 години після першої публікації цього руху 4,7 мільйона людей по всьому світу взяли участь у глобальній кампанії «Я теж» з більш ніж 12 мільйонами повідомлень, коментарів та реакцій [13].

Слід звернути увагу, що однією з причин популярності цього руху та його бурхливого поширення в соціальних мережах є, на жаль, відсутність довіри до правоохоронних органів, відсутність впевненості у їх здатності захищати та надавати адекватну допомогу жертвам сексуального насильства (включаючи психологічну підтримку). Інтернет став і досі залишається чи не єдиним зручним та безпечним місцем для жертв сексуальних домагань, де жінки не бояться говорити та бути почутими. Факти, розкриті по всій Європі в рамках руху #MeToo, проливають світло на масштаби сексуального насильства щодо жінок, а також на те, наскільки важко жінкам висловлюватись проти нього.

Доречним є звернутися до українських реалій в контексті окресленої проблеми та проаналізувати значення та вплив Конвенції. Україна підписала Конвенцію ще у листопаді 2011 року. Протидія приєднання до цього документу висловлювали перестороги, які ставали причиною не приєднання інших держав, про які ми згадували вище. Так, зокрема, проти ратифікації в Україні виступала Рада церков, бо на її думку Стамбульська конвенція «нав'язує гендерну ідеологію», що шкодить сімейним цінностям українського суспільства.

У 2017 році у заключних зауваженнях до 8-ї періодичної доповіді України Комітет з ліквідації дискримінації щодо жінок (CEDAW) наголосив на вирішальній ролі законодавчої влади у забезпеченні повного виконання Стамбульської Конвенції. У 2018 році Уряд України затвердив Національний план дій щодо виконання рекомендацій, викладених у Прикінцевих зауваженнях CEDAW [14]. За Рекомендацією №26 (заключних зауважень) Уряд України зобов'язується запровадити кримінальну відповідальність за домашнє насильство та прискорити ратифікацію Стамбульської Конвенції. На Мінсоцполітики та інші центральні органи виконавчої влади покладено обов'язки щодо приведення нормативно-правових актів органів державної влади щодо протидії всім формам насильства щодо жінок у відповідність до норм законодавства та здійснення громадського контролю за ратифікацією Стамбульської Конвенції.

Однак ратифікувала Стамбульську Конвенцію Україна лише влітку 2022 року, і 1 листопада 2022 року документ набув чинності для України [15]. Цей важливий крок був здійснений Україною у найбільш складні часи повномасштабної агресії РФ і на тлі повідомлень про сексуальні насильства російських військових щодо жінок, дітей та чоловіків в Україні. Важливо зауважити, що стаття 2 ч. 3 Стамбульської конвенції передбачає наступне: «Ця конвенція застосовується в мирний час і в ситуації збройного конфлікту» [6]. Думається, що якби конвенція почала діяти до війни, люди, що постраждали від насилля російських військових, отримали б більшу фахову допомогу.

Згідно з офіційною заявою ООН про ратифікацію Стамбульської конвенції в Україні жінки становлять 86% постраждалих від згвалтувань і 78% постраждалих від домашнього насильства [16]. З початку 2022 року до

Національної поліції України надійшло 120 тис. повідомлень щодо випадків домашнього насильства. Крім того, 98% звернень на гарячу лінію для постраждалих стосується саме домашнього насильства [17].

З ратифікацією Конвенції з'явилося чимало викликів в контексті того, аби привести норми національного законодавства у відповідність до положень цього міжнародного акта. Зокрема, були внесені зміни до статті 153 Кримінального кодексу України (далі – ККУ) такого змісту: «Примушування особи без її добровільної згоди до здійснення акту сексуального характеру з іншою особою – карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців». Зі внесенням таких змін виникла проблема щодо правової кваліфікації цього кримінального правопорушення проти статеві свободи та статевої недоторканості особи, зокрема й в доказуванні наявності складу окресленого правопорушення.

При застосуванні цієї статті можуть виникнути питання її розмежування зі ст. 152 ККУ (яка встановлює відповідальність за зґвалтування). Так, примушування, вчинене тим, хто мав на меті вступити в статевий зв'язок з потерпілою особою, та яке при цьому одночасно утворює склад закінченого кримінального правопорушення, передбаченого ст. 154 ККУ, має кваліфікуватися як замах на зґвалтування за ст. 15 та ст. 152 ККУ [18, с. 126-127]. Проте, слід зазначити, що стаття 40 Стамбульської конвенції закріплює, що сторони мають вживати необхідних законодавчих або інших заходів для забезпечення того, щоб будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної або фізичної поведінки сексуального характеру, метою або наслідком якої є порушення гідності особи, зокрема шляхом створення залякувального, ворожого, принизливого або образливого середовища, підлягала кримінальній або іншій юридичній санкції, а тому виходячи зі системного тлумачення статті 154 ККУ та наведеної статті Конвенції вчинене кваліфікується саме за ч.1 ст. 154 КК. Такої позиції дотримуються багато вчених у галузі кримінального права, й, на нашу думку, це є обґрунтованим. У протилежному ж випадку, без посилання на Стамбульську конвенцію, кваліфікація вчиненого ставиться під сумнів, адже без системного тлумачення наведених норм суд може стикнутися з низкою законодавчих колізій та суперечностей.

Варто зазначити, що в умовах такої жорстокої війни, що ведеться на території України, домашнє насильство

та його руйнівні довготривалі фізичні та емоційні наслідки для його жертв можуть легко ігноруватись. Дослідження показують, що рівень домашнього насильства загалом зростає під час збройних конфліктів.

На нашу думку, змістовна імплементація Стамбульської конвенції, під час збройного конфлікту, є достатньо важкою справою, з якою українському уряду буде важко впоратися самостійно. Це означає, що спочатку слід покладатися на жіночі українські групи або організації громадянського суспільства. Наприклад, громадська правозахисна організація La Strada, що має досвід у сфері домашнього насильства, працює для забезпечення гендерної рівності, миробудування, запобігання гендерно зумовленому насильству, протидії торгівлі людьми та забезпечення прав дітей, сприяючи впровадженню стандартів прав людини в усіх сферах життя суспільства та держави.

Усі аспекти конвенції, включаючи профілактичні програми та кримінальне переслідування злочинців, повинні отримувати фінансування, щоб гарантувати, що зусилля щодо захисту жінок з часом зростають.

Отже, в реаліях сьогодення проблема гендерно обумовленого насильства може здаватися не першорядною та переоціненою, але саме такі судження толерують, на жаль, дуже поширене нині побутове та сексуальне насильство над жінками. Цьогоріч у міжнародний день боротьби з насильством щодо жінок (25.11.2022) міжнародні та регіональні експерти з питань насильства щодо жінок і прав жінок виступили зі спільною заявою, в якій закликали держави подолати прірву безкарності за насильство щодо жінок і дівчат у всьому світі. В спільній заяві визначається, що у контексті чисельних криз, включаючи збройні конфлікти, вимушену міграцію, переміщення та ін. доступ жінок до правосуддя, відшкодування, розширення прав і можливостей стає все більш складним і вимагає стійких гарантій [19].

Метою Стамбульської Конвенції є захист жінок від усіх форм насильства, сприяння ліквідації всіх форм дискримінації стосовно жінок, розробка всеосяжної політики для захисту жертв насильства та визначає механізми моніторингу її виконання.

На нашу думку, ратифікація Україною Стамбульської Конвенції сприятиме створенню інтегрованого підходу до ліквідації насильства щодо жінок та домашнього насильства на державному рівні. Цей крок є імплементацією європейських цінностей і важливий на шляху до членства в ЄС.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загальна декларація прав людини : Декларація; ООН від 10.12.1948. *База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_015 (дата звернення: 20.11.2022)
2. Конституція України : Конституція України; *Верховна Рада України* від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 20.11.2022)
3. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. *База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2866-15> (дата звернення: 20.11.2022)
4. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T172229>
5. Стамбульська конвенція: запитання та відповіді. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3586536-stambulska-konvencia-zapitanna-ta-vidpovidi.html>
6. Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Постанова Кабінету Міністрів України; План, Заходи, Перелік від 25.10.2017 № 1106 // *База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1106-2017-%D0%BF> (дата звернення: 29.11.2022)
7. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) : Конвенція; Рада Європи від 11.05.2011 // *База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_001-11 (дата звернення: 20.11.2022)
8. Стамбульська конвенція – ефективний інструмент для запобігання насильству за гендерною ознакою: посібник для парламентаріїв за Конвенцією Ради Європи про запобігання та боротьбу з насильством щодо жінок та домашнім насильством; Рада Європи, 2019. – 126 с.
9. Key facts about the Istanbul Convention. URL: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/key-facts#:~:text=Infographics%20and%20brochure%20on%20the,prosecution%20and%20co%20ordinated%20policies>.
10. New OSCE-led survey reveals violence against women in South-Eastern and Eastern Europe URL: <https://www.osce.org/secretary-general/413423>
11. WAVE REPORT 2015 ON THE ROLE OF SPECIALIST WOMEN'S SUPPORT SERVICES IN EUROPE. URL: http://files.wave-network.org/researchreports/WAVE_Report_2015.pdf

12. What's holding back the fight against gender-based violence? URL: <https://www.europeandatajournalism.eu/eng/News/Data-news/Whats-holding-back-the-fight-against-gender-based-violence>
13. #MeToo: Українська історія боротьби проти насильства. URL: <https://news.informer.od.ua/metoo-ukrainska-istoria-borotby-proty-nasyistva>
14. Про затвердження Національного плану дій з виконання рекомендацій, викладених у заключних зауваженнях Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок до восьмої періодичної доповіді України про виконання Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок на період до 2021 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України; План від 05.09.2018 № 634-р. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/634-2018-%D1%80> (дата звернення: 29.11.2022)
15. Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами : Закон України від 20.06.2022 № 2319-IX. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2319-20> (дата звернення: 20.11.2022)
16. Official UN Ukraine Statement on Ratification of the Istanbul Convention URL: <https://ukraine.un.org/en/105055-official-un-ukraine-statement-ratification-istanbul-convention>
17. Олена Зеленська долучилася до акції «16 днів активізму проти гендерно зумовленого насильства» URL: <https://president.gov.ua/news/olena-zelenska-doluchilasya-do-akciji-16-dniv-aktivizmu-prot-79433>
18. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник /В.Я. Тацій,В.І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 6-те вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2020. – 768 с
19. Experts call on States to bridge the gap of impunity for violence against women across the world – International Day for the Elimination of Violence Against Women URL: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/-/experts-call-on-states-to-bridge-the-gap-of-impunity-for-violence-against-women-across-the-world-international-day-for-the-elimination-of-violence-ag>